

דון קאמילו ביפו

חזן ספורטאי
לוחם ברבנים

מוסמך*. כאשר כבשו הנאצים את בולגאריה, היה הוא החזן הראשי של עדתיהודי-סופיה. אולם בכור לא הסתפק בשירת-תפילות, הוא למד איגרוף, עריץ את הכדורגל. שני סוגי הספורט סייעו לו לרכוש אויבים רבים בקרב היהדות הדתית וידידים רבים עוד יותר בין הגויים, אשר חששו מפני אגרופיו ובעיר טותיו. כאשר עלה נהר מאריצה על גדותיו, הציף את רחובות פלובדיב, הצטיין הוא בהצלת טובעים, קיבל את אות-הכבוד הגבוה ביותר. "היה זה כוכבזהב, משוּבץ יהלומים", נזכר בכור, "הנאצים לקחו אותו. הם השאירו לי רק את תעודת-הכבוד, פיסתנייד פשוטה".

בכור מכבד את השבת — בצורה מיוחדת לו. הוא עדיין אוהב לחזות במשחקי-הכדורגל, הנערכים בשבתות על מגרש-מכבי, יפו. תחילה היה מתלהב עד כדי צרידות. אולם במהרה מצא דרך לשמור על קולו: הוא קנה פעמון גדול, מעורר בו את הקבוצה החביבה עליו. לאחר המשחק הוא מזמין את המנצחים והמנוצחים למזנון, מכבד אתם בכירה וכריכים.

שלושה מכתבים

מקום-כבוד היה שמור לו תמיד על מגרש הכדורגל. הנאצים קראו אליו מכל צד: "שלום, רבי!", "שלום, אבא!", למי יצלצל הפעמון היום?" בתו בת ה-16, מדרכה כתוצאת המכבי הצעיר, ניצבה תמיד לצדו.

במהרה היא תהיה לחיילת, אמר החזן, "הצבא יזנך אותה למשמעת". הוא היה נלהב לרעיון גיוס-הבנות: "אין אנו יכולים להרשות לעצמנו להפלות בין גבאים לנשים בכל הנוגע לצבא. אני מאמין כי נערה טובה תשאר טובה בכל מקום".

בכור שוא משתמטים וטפילים, הוא למד לשנוא אותם עוד בילדותו בבולגאריה. הרוסים, שכבשו את בולגאריה, בסוף המלחמה, היו משוכנעים כי כל אנשי-הדת הינם משתמטים וטפילים. בכור החליט להגן על כבוד-הדת: הוא אירגן יחידה של 600 כמרים ורבנים, זכה באות העבודה על חפירת מנהר-מסילת-ברול באורך של 3.5 ק"מ.

הוא היה מועמד לבית-הנבחרים הבולגארי, כאשר פתחה ארצו את שעריה-העליה לישראל. בכור זנח הכל, הגיע ארצה עם קבוצת-העולים הראשונה. הוא לא התחרט על כך.

בשבע שנים קיבל בכור שני מכתבים: האחד הגיע מן העדה הבולגאריה בעכו, שביקשה אותו לשיר לפניה פריקי חזנות בימים הנוראים. המכתב השני הגיע מארצות-הברית: הרבנות הרפורמית החליטה לשלוח אחד המוניה לישראל, להקציב 50 אלף דולר להקמת בית-כנסת רפורמי בארץ.

בכור ישב לכתוב שלושה מכתבים: הוא קיבל את הזמנת העדה העכואית, הודה לרבנות הרפורמית, פנה אל התאחדות הכדורגל הישראלית בבקשה להיבחן לקבלת תואר של שופט-כדורגל מוסמך.

* הוא טוען כי הוא מל 700 ילדים — בתוכם נרבים רבים — ביפו ואברגוש.

בעסקי-שוק שחור? לא. אני חי בשלום עם אלוהים, והוא חי בשלום אתי. שלום." הם הסתלקו כלעומת שבאו. גם התככים לא הועילו. העדה הבולגאריה בסנהדרי דרוויש היתה מוכנה ללכת אחרי החזן באש ובמים. הסכסכים גורשו בהרפה. הרבנות לא הצליחה אפילו להפעיל לחץ כלכלי על בכור: הוא היה עצמאי לחלוטין. הוא התפרנס מעמל כפיו למן היום הראשון לשהותו בישראל. תחילה עבד בקטיף, כמעברת-פרדס-הנה. אחר



חזן אברהם בכור יוסף
בימים נוראים, פאוסט

נתמנה כפקיד במשרד האפוסטרופוס, ומאוחר יותר הפך לשותף במפעל טקסטיל קטן בתלאביב. השירה בבית-הכנסת היתה רק חובבות.

שיר. אגרוף. בעיטה

החזנות היתה גם גאווה-משפחתו של בכור: הוא נולד במשפחה של חזנים תורכים מפורסמים כאשר היגרו הוריו של בכור בן 8 מ-18 מתורכיה לבולגריה, החליט אביו להצטרף לעבודה דתית. בגיל 14 כבר שימש בכור כחזן בבית-הכנסת בפלובדיב, ובגיל 18 היה לשוחט ומוהל

היה ערב-שבת. מבעד לחלונותיו המוארים של בית קטן התנשא קול-בריתון עמוק לעבר הרקיע היפואי המכובב. המנגינה היתה מתוך ריגולטו לחרדי, אולם המלים היו מזוהרות: הן נלקחו מתוך התפילה העברית העתיקה לכה דודי לקראת כלה. פני שבת נקבלה. הבית היה בית-כנסת בסנהדרי דרוויש, יפו. הזמר: חזן בית-הכנסת, אברהם בכור-יוסף, מי שהיה חזן-קהילתי סופיה.

האולם בן מאתיים המקומות היה מלא עד אפס-מקום. היו שם רק זקנים מועטים: הזקנים ביכרו לשמוע נעימות ישנות יותר. העדה היתה מורכבת ברובה מפועלים וחנונים — גברים ונשים במיטב ושנותיהם. פה ושם נראו פניהם השופים של נערים ונערות. הם באו להאזין לתפילותיו מדי יום ששי ושבת — זה ארבע שנים. הם ידעו כי בכל פעם יתן להם בכור תוכנית חדשה: תפילות מותאמות לצאידה, מאזאס באסרפליי, טוסקה, או לה בוהס. בימים הנוראים היה החזן בוחר את הנעימות בעיקר מתוך פאוסט. "למה לי לשעמם אותם ביללות מיושנות, כאשר אני יכול לתת תענוג גם להם וגם לאלוהים?" טען הוא.

סדרה לאלוהים

הוא ניצב שם, על דוכן-החזנים, לבוש גלימה לנה וחבוש כיפה צחורה — גבר צעיר ושרירי בכך-40. בעל זקקן מהוקצע ומשקפיים נוצצים. הבריתון השופע שלו השמיע סרנודה לאלוהים. במרחק מה ממנו, בין הקהל, עמדה אשתו, בלה, ברונטית נעימה למראה. קולה היה סופראנו.

בבית-הכנסת של סנהדרי דרוויש לא הופרדו הגברים והנשים עלידי מעקה. בכור דרש שהם ישבו במעורב. גם הפעם היתה כפיו טענה הגיונית: "מה הרעש? אנו נמצאים יחד בבית, ומדוע זה נשב לחוד בבית-הכנסת?" החזן נראה לעתים קרובות הולך שלוב-זרוע עם אשתו ברחובות-יפו. הם זוג נאה.

כאשר תמה התפילה והנאספים ברכו זה את זה ב"שבת שלום", עבר החזן החייכני ביניהם, לחץ עשרות-ידיים מושטות, הגיע את האופנוע שלו, הושיב את אשתו על המושב האחורי ונסע ליהנות מסעודת-שבת.

הדת והאמוס

בני-עדתו התרגלו לכך. הם ידעו כי בכור נלחם, זה שנים רבות, לתיקונים בדת. "הדור הצעיר נמלט מבתי-הכנסת", טען החזן, "מה יקרה כאשר ימות הדור הישן? עלינו לשמור על ניצוקי-הדת. נוכל לשמור עליו רק על-ידי תיקונים. השעה לתיקונים הגיעה זה מכבר: הרי אנו חיים בתקופת-האטום!"

בכור לא הסתפק בטענות בלבד. הוא התקשר עם העדות הרפורמיות בארצות-הברית, יצר איתן קשרי-מכתבים הווקים.

מובן מאליו שהרבנות השמרנית לא ראתה בעין יפה את המתרחש בסנהדרי דרוויש. רבנים באו ושוחחו עם בכור. השיחה היתה קצרה: "הגנבתי משהו? לא. העסקתי

משך חודשים רבים.

בהתאם לאופנה הנהוגה בארץ מינתה גם רכבת-ישראל ועדת-חקירה, שניסתה ל-גלות את סיבות-האסון. כמעט מיד הוברר כי התאונה לא אירעה כתוצאה מהתנגשות עם רכבת אחרת, או התפוצצות-מוקש. רק שאלה אחת נשארה תלויה באוויר: ההיו המטיק ונהג-הקטר ניצלים אילו קיבלו טיפול רפואי מיד בבית החולים הממשלתי?

מנגנון

הצדק שבת

בשעה ששבתה של נכנסה לשבוע השני (ראה לעיל), לא הבחין איש בשבתה כל המוסדות של משרד המשפטים.

השבתה היתה נקודת-השיא כמאבקם של סקדי-משרד התחבורה על תשלום משכור-חם בתחילת כל חודש, לא באיחור של שבועות רבים. לפני שבועיים הזהירו הפי-קידים את הממשלה כי אם לא יקבלו את משכורתם עד ה-6, יכריזו שבתה.

ביום ב' שעבר, בשעה 11.00, כאשר בוששו המהומות להגיע, הניחו הפקידים את עטיהם, סילקו את התיקים הצדה.

שבתה קצרה. בבית-משפט-השלום, תלאביב, שמחו כמה וכמה בני-אדם על הדחייה הקצרה בביצוע פסק-הדין שלהם. בין השמחים היתה גם מזל אשת-מלחי בת 18 ממעברת ראש-העין. היא נדונה ל-100 לירות קנס, או חודשיים מאסר על גניבת ארוך אשר הכיל 1730 סרושוק.

הוא החליט לנסוע, הועיק מונית, הגיע לצפת בשעת-ערב מאוחרת. אולם כאן חיכית לו הפתעה בלתי-נעימה: קבוצת קנאי שבת צפתיים, שיצאה לבלבול אחרי הקיץ טנים המציפים את המקום, עצרה את המונית במבואות-העיר. הקנאים נודעו למראה האיש העבדוקן והמפואר, שישב במונית.

יחזקאל קם. הראה להם בקבוק-גומי מלא מים, עליו ישב כל הדרך, הסביר בהסתמכו על התלמוד: "כאשר אדם נוסע על-פני המים, הוא יכול להמשיך במסעו גם אחרי כניסת-השבת".

לאחר ויכוח קצר, אך סוער, בינם לבין עצמם, פסקו הקנאים כי אסור לנהג לשוב ולהפעיל את המנוע, וכי יחזקאל מוכרח להיכנס העירה ברגל. אחר עמדו ושלחו בו מבטים מלאים יראת-כבוד.

הארץ

גם הפעם הופרכה הדעה שזו עולים החדשים הם המביאים אתם מחלות-מין לארץ. רק 90% מכל חולי העגבת נתגלו בין העולים בשערי-העליה (ידיעות אחרונות). א. ס., תלאביב.

זה הכל?

חור צעיר מחפש עבודה (דבר). יצחק בן-זאב, תלאביב. רצוי בבית-חרושת למסנונות.

עצר אותו שוטר את פריץ, לאחר שהוא ניפץ כוסיסודה ליד קיוסקו ולפני שבועות מספר עצר אותו. לאחר שהוא הטיל לבנים מגג אחד הבתים בפניו גורדון ובני-הודו. פריץ התגורר בחדר קטן על אותו גג. הוא לא דיבר עם איש. השכנים היו רואים את דמותו הגבוהה והצנומה מופיעה ונעי למת על המדרגות האפלות.

השוטרים לקחו את פריץ משם והלאה. גורדי נשאר לאסוף את השברים: שבת פסל-הברונזה של אליה אוזרת בשעון וריסוק שעון-זהב של ויילינו — אחד האדמיראליים של נפוליון — גרמו לו נזק של 700 לירות.

השכנים הציצו פנימה הגידו בראשיהם: "איך מרשים לאדם כה מסוכן לציבור להתי-הלך חופשי? הם טעו: המשטרה העביר רה את פריץ למוסד לחולי-רוח. החדר הקטן, אשר על הגג, נשאר ריק.

דרכי חיים

ברכה, במים, כרגל

ביום הששי שעבר קיבל יחזקאל דובי רובו, תושב דתי של בני-ברק, מברק מאשי-תו המחלימה בצפת לאחר ניתוח. המברק היה קצר: "מצבי הורע. בוא מיד".

השעה היתה מאוחרת והשבת עמדה להיכנס מרגע לרגע. יחזקאל לא חילל את השבת מימיו. עתה עמדה בפניו בעייה חמורה: אשתו היתה חולה אנושה. לא היה ספק בכך — אחרת לא היתה שולחת מברק מצד שני — השבת.

מזל נהנתה מן הצפייה לסיום השבתות. היא ידעה היטב כי לא יהיה ביכולתה למצוא את הסכום האסטרונומי של 100 לירות. בעלה היה מחוסר עבודה. הוא היה עסוק בהשקט בנה הקטן דוד (6 חודשים). היא לא נאלצה לחכות זמן רב. בשעה אחת עשרה ורבע צלצל הטלפון: ההמחאות נשלחו מן הבנק. הפקידים שבו לאתו בעטים, כתבו את פקודת-המאסר של מזל. היא ביקשה כי השוטרים יסיעוה הביתה. היא תקח את בנה הקטן לבית הסוהר.

דרכי-אדם

אות-האלים

הדבר אירע ביום ה' שעבר, בשעה 11.15. חלטר גודני ישב בחנות-העתיקות הקטנה שלו, ברחוב בן-יהודה, תלאביב, עיין ב-עיתוני-הבוקר. שעונים עתיקים תקתקו על הקירות. אלים אולימפיים ובוודות סיניים נהנו מחיי-נצח על גבי מדפי הזכוכית. היתה זאת אחת השעות השקטות של היום.

אולם לקוח אחד הופיע. הוא נכנס ללא ברכת-שלום, פתח את הלווי-הראווה, ניפץ את האלילים והשעונים במהלומת-אגרופו. בקרבת מקום ניצב אגרטל-חרסינה גדול מן המאה ה-17. האורח אחז בו, רצה להי-טילו במדפים. אולם בעל בית-המסחר אהז בו שנית. הוא צנח לתוך הכורסה, "בש את ראשו בידיו, פרץ בכבי מר.

שוב אתה! "כאשר הגיעו השוטרים לבית-המסחר, הכיר אחד מהם את האורח: "אה, פריץ... שוב אתה!" לפני ימים מספר